ČESKÁ INSPEKCE
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Cestovní zpráva ze zahraniční služební cesty

Název zahraniční akce: ReLiPo Working Group Meeting

Pořadatel: IMPEL

Účastník: Mgr. Jana Urbanová, ČIŽP, OOPL OI Praha

Místo konání: Malta, Xewkija, Gozo

Termín konání: 3. – 4. 11. 2026

Anotace:

Ve dnech 3. – 4. 11. 2026 se na Maltě, na ostrově Gozo, konal mítink členů projektu ReLiPo IMPEL Expertního týmu Cross-cutting Tools & Approaches.

Podrobný popis průběhu a výsledků cesty:

Neustálý růst světové populace, doprovázený trendem urbanizace, rozvojem lidské infrastruktury a snižováním nákladů na umělé osvětlení, vedl ke zvýšení emisí umělého světla, zejména ve velkých městech. Rozptyl umělého světla v nižších vrstvách atmosféry v nočních hodinách následně způsobuje postupné zesvětlování noční oblohy a trvalý nedostatek tmy v okolních nočních ekosystémech. Tento jev je označován jako světelné znečištění. Rostoucí povědomí o negativních dopadech umělého světla v noci na lidské zdraví, ekologické procesy a viditelnost nebeských těles vedlo k tomu, že světelné znečištění je nyní i v širší společnosti vnímáno jako globální environmentální problém.

Projekt ReLiPo (Reducing Light Pollution) vznikl za účelem podpory aktivit omezování světelného znečištění. Přestože existují oprávněné obavy z negativních dopadů umělého osvětlení na lidské zdraví, biologickou rozmanitost a fungování ekosystémů, v současné době neexistuje jednotný právní rámec, který by ve všech zemích Evropské unie reguloval světelné znečištění, a míra zavádění opatření ke snížení množství umělého světla se v jednotlivých členských státech značně liší. V rámci EU je proto naléhavě nezbytná intenzivnější výměna zkušeností, poznatků a nástrojů. V duchu zásady „učit se od nejlepších“ by mělo docházet k systematickému sdílení osvědčených postupů mezi členskými státy, což může přispět k vytvoření harmonizovaného evropského přístupu v této oblasti.

V rámci projektu byl mezi členy sítě IMPEL i další relevantní subjekty distribuován online dotazník zaměřený na shromáždění, porovnání a analýzu informací o stavu řešení světelného znečištění v jednotlivých zemích. Na základě získaných údajů byla zpracována souhrnná zpráva o výsledcích průzkumu. Aktuálním hlavním cílem projektu je vypracování příručky pro inspektory, která bude sloužit jako metodická podpora při kontrolách zaměřených na omezování světelného znečištění.

Dne 3. 11. 2026 bylo v 9 h v budově Gozo Innovation Hub na adrese Triq il-Pitkalija, Xewkija, na ostrově Gozo zahájeno setkání členů projektové skupiny ReLiPo. Po úvodním slově projektového vedoucího a přivítání ze strany hostitelské organizace Environment & Resources Authority (ERA) následoval příspěvek člena řídicího výboru pro mezioborovou koordinaci IMPEL a zároveň národního koordinátora, který představil organizační strukturu ERA, její hlavní činnosti a dosavadní pokrok v oblasti řešení problematiky světelného znečištění. V souvislosti s připravovanou příručkou ReLiPo bylo doporučeno doplnit dokument o širší přehled možných řešení a příkladů dobré praxe.

Na uvedený příspěvek navázal další zástupce ERA a člen projektu ReLiPo podrobnější prezentací o problematice světelného znečištění na Maltě. Upozornil zejména na výrazný nárůst počtu obyvatel a intenzivní bytovou výstavbu v průběhu posledních deseti let. Dle prezentovaných údajů již přibližně 89 % obyvatel Malty nemá možnost pozorovat Mléčnou dráhu. V souvislosti s dopady na volně žijící živočichy byly zmíněny případy opuštění některých ptačích kolonií v důsledku nadměrného umělého osvětlení. Současně však byly představeny kroky realizované na národní úrovni, zejména vymezení oblastí tmavé oblohy (Dark Sky Heritage Zones) a příprava metodiky pro kvalitnější návrh venkovního osvětlení.

Následně člen projektu z Rakouska představil výsledky dotazníkového šetření ReLiPo. Proběhla diskuse zaměřená na možnosti využití získaných poznatků při přípravě příručky pro inspektory. Účastníci se shodli na tom, že výsledky průzkumu budou do příručky začleněny. Další část jednání byla věnována stavu rozpracovanosti jednotlivých kapitol a posouzení navržené struktury dokumentu. Obsah kapitol byl definován již v předchozí fázi projektu, včetně určení vedoucích jednotlivých tematických částí a dalších přispěvatelů. Dosud zpracované kapitoly byly následně sloučeny do jednoho konsolidovaného dokumentu. Členům projektové skupiny byl před jednáním rozeslán pracovní návrh příručky i jeho verze upravená s využitím nástrojů umělé inteligence, jejímž cílem bylo odstranění duplicit a sjednocení obsahově souvisejících částí.

Zástupkyně Walesu následně představila alternativní verzi dokumentu s upravenou strukturou, která byla během jednání rozeslána všem účastníkům k prostudování před pokračováním diskuse následující den. V rámci debaty o prioritních tématech a praktických přístupech ke kontrolní činnosti došlo k výměně národních zkušeností a příkladů osvědčené praxe. Program prvního dne byl ukončen v 17.00 hod. Ve večerních hodinách se účastníci mohli zúčastnit komentované prohlídky citadely ve městě Victoria, po níž následovala společná večeře.

Dne 4. 11. 2026 pracovní setkání pokračovalo. Dopolední program zahájila prezentace zástupce ERA zaměřená na vymáhání právních předpisů v chráněných mořských oblastech. ERA disponuje vlastním plavidlem využívaným k pravidelným kontrolám z moře. V této souvislosti byla zmíněna problematika ochrany hnízdišť vzácných druhů mořských ptáků a dopady provozu nočních výletních a party lodí, zejména v okolí ostrova Comino, během letní turistické sezóny. Bylo uvedeno, že tato oblast je výrazně zatížena návštěvností a systém rezervací umožňuje vstup přibližně 6 000 návštěvníků denně.

Další prezentace, rovněž vedená zástupcem ERA a členem týmu ReLiPo, se věnovala procesu posuzování osvětlení v rámci stavebních záměrů na Maltě. ERA posuzuje všechny rozvojové projekty a současně rozhoduje o potřebě zpracování posouzení vlivů na životní prostředí (EIA). Účastníkům bylo představeno několik příkladů ukládání podmínek pro různé typy venkovního osvětlení, například v parcích nebo na sportovištích. Pozornost byla věnována také

problematickému projektu osvětlování hotelového objektu, u něhož bylo navrženo nadměrné nasvětlení horních částí budovy. Vizualizace projektu dále poukázala na další nedostatky, zejména nadměrné odlesky od fasád, použití nevhodných svítidel vytvářejících výrazné světelné kontrasty a související riziko následného navyšování intenzity doplňkového osvětlení.

Zbývající část jednání byla věnována výhradně přípravě příručky pro inspektory. Diskutována byla zejména verze dokumentu předložená zástupkyní Walesu. Tato verze sice nebyla přijata jednomyslně, nicméně následná diskuse vedla ke konsenzu nad výslednou strukturou připravovaného dokumentu. Bylo dohodnuto, že příručka bude rozdělena do dvou hlavních částí. První část bude obsahovat teoretický základ problematiky světelného znečištění, zatímco druhá část se zaměří na praktické aspekty kontrolní činnosti a ověřování dodržování příslušných požadavků. Doplňující informace, zejména příklady dobré praxe, budou zařazeny do příloh.

V závěru jednání proběhla podrobná diskuse nad jednotlivými kapitolami, sjednocení navrhovaných textů, konsolidace výstupů pracovních skupin a dosažení shody nad klíčovými doporučeními. Program druhého dne byl ukončen v 17.00 hod. Na závěr byla pro účastníky uspořádána večerní terénní exkurze zaměřená na hodnocení různých typů venkovního osvětlení, včetně osvětlení kostela a reklamních štítů restaurací. Součástí exkurze bylo také měření osvětlenosti luxmetrem. Po ukončení exkurze následovala závěrečná společenská večeře.

Cestovní zpráva předložena dne: 11. 11. 2026

Zpracovala: Mgr. Jana Urbanová, OI Praha, OOPL

Mgr. Jana Urbanová
Česká inspekce životního prostředí
1 Dne: 12.11.2026 10:49

Schválil: Ing. Michal Herink, vedoucí OOPL OI Praha

Ing. Michal Herink
Česká inspekce životního prostředí
Dne: 12.11.2026 14:08